

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orationes Dvae In Sacrosancto Oecvmenico Concilio Tridentino Habitaæ

Dudith, András

Venetiis, 1562

Illvstr.mo Ac Rever.mo Principi Amplissimo D. D. Nicolao Olaho,
Archiepiscopo Ecclesiæ Metropolitanæ Strigonien. Legato nato, Primati
Hungariæ, ac supremo Cancellario & Consiliario S. Cæsareæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68800)

ILLVSTR. AC REVER.

PRINCIPI AMPLISSIMO

D. D. NICOLAO OLAHO,

Archiepiscopo Ecclesiæ Metropolitanæ Strigonien.

Legato nato, Primate Hungariæ, ac supremo

Cancellario & Consiliario S. Cæsareæ

Regiæq; Maiestatis. &c.

PETRVS FONTIDONIVS SEGOBIENSIS,

Theologiæ Doctor, Illustrissimi ac Reuerendissimi D. Petri

Gonzalez de Mendoza, Episcopi Salmantini

Theologus, S. P. D.

QVOD sæpe multorum sermonibus acceperam, id nunc mihi experimento contigisse uideo, Antistes amplissime, tantam uidelicet esse, non cognitæ modo, sed auditæ etiam uirtutis, & probitatis uim, ut eorum, quos nunquam uidimus, amore nostros animos inflammet. Nam cum in Reuerendissimi Episcopi Tininiensis Andreæ Duditii, hominis amplitudinis tuæ studiosissimi, familiaritatem, non ullis meis meritis, sed eius incredibili bonitate, uenissem: cuius ego dulcissima consuetudine, ob singulare illius ingenium, candidissimum animum, suauissimos mores, eloquentiam summam, & reliqua, quæ in eo maximè e-lucent, uirtutis & literarum ornamenta, & uitor frequen-tissimè, & mirificè delector: cumque in magna patrum corona, qui sæpe salutandi, & colloquendi gratia conue-niunt, ut frequenter in familiari colloquio solet accidere, quo in statu res Hungarorum essent, commemoraret, præter bellum quod continenter cum Turcis gerunt, gra- uiter etiam uariis nunc opinionum de religione errori-

A 2 bus

F O N T I D O N I I

bus totam illam prouinciam laborare, non sine maxi-
 mo omnium dolore, referebat. Subinde uerò ut excita-
 tum animis nostris dolorem, tui recordatione mitiga-
 ret, quippe qui te inaudito quodam amore, & ueneratio-
 ne prosequatur: & de te mirabiliter & sentiat, & loqua-
 tur; intulit tui mentionem perhonorificam, mihiq; in-
 ter cæteros auditu iucundissimam; remq; exorsus ueluti à
 principio, te magnum & excellentem hominem non ob
 aliud, naturam procreasse, artes excoluisse, industriam
 cõsummasse dicebat; quàm ut diuina prouidentia, Eccle-
 siæ Hungariæ miseratione commota, illam terræ partem
 afflictam & calamitosam, tantæ tuæ sapientiæ reficiendâ
 & conseruandam traderet, in te unum magnam suæ salu-
 tis spem Pannoniam contulisse, quâ tu præter cæteros &
 consilio & uirtute plurimum iuuare potuisses. Te non
 modo pastoris officio functum, populû tibi creditum san-
 ctissimis præceptis & domesticæ uirtutis exemplo insti-
 tuisse, publicæ pacis perturbatores insectatum fuisse; sed
 etiam præstantissimi ducis egisse partes, cum sæpe ui, at-
 que impetu Turcarum propulsato, non uiribus corporis,
 quas & ætas debilitauit, & dignitas ab hoc munere coer-
 cet, sed magnitudine animi, consilio, & propriis sumpti-
 bus, fidei tuæ commissos homines, incolumes ab hostiû
 iniuriis conseruasti. Itaque perpetuò ueluti in specula
 quadam constitutum, excubias agere, imminentes utrin-
 que tempestates intueri, quibus consilio, sapientia atque
 uirtute possis occurrere. Inter reliqua tua præclara facino-
 ra, narrabat Agriam, arcem munitissimam, & propè ex-
 tremum Hungariæ præsidium, à centum septuaginta mil-
 libus Turcarum obsessam, & acerrimè oppugnatam, im-
 primis quidem auspiciis Ferdinandi Cæsaris optimi & re-
 ligiosissimi Principis, atq; incredibili eiusdem uirtute ac li-
 beralitate, sed tua etiam eximia industria, & patriæ iuuan-
 dæ studio, exiguo militum numero & inaudita celeritate
ab

ab obsidione liberatam, & ueluti ex ipsis hostium faucibus ereptam, cum illorum summa ignominia, & tua immortali gloria, de qua nulla unquam posterorum ætas deberet conticescere. Hic mihi Catonis atque Scipionis ueniebat in mētem, quorum alter armatus cum externis hostibus, alter uerò togatus cum domesticis uitiis bellū gerebat: quorum tu laudem & gloriam mihi uidebaris adeptus, qui utriusque personam præclarè sustinuisses, & in utroq; stadio ac puluere ita desudasses, ut & laureati Imperatoris fasces, & gloriosissimus diuini pastoris triūphus tibi iure optimo deberētur. Sed illud est tibi longè gloriosius, quòd dum hæc mala ab ecclesia tua & Rep. depellis, non Scipiones aut Catones, non iam Herculem illum, sed Christū uerè *ἀλεξίνακον* imitaris. Fruere hac tāta foelicitate, cū bona fortuna & gloria, Antistes clarissime, quo quidem non modo Hungaria, sed ipse etiam Cæsar inuictissimus Ferdinandus gloriari potest, qui dum tantū imperii Romani pondus & interitum minantem atque prope corruentem Ecclesiam suppositis humeris, tanto cum labore & gloria sustentet, eos fuerit Ecclesiæ principes adeptus, qui possent illius augustissimum pectus, tot curis æstuans atque onustum, aliqua parte sollicitudinis leuare. Exhibuit præterea idē Duditijs mihi librum à te editum, coacta Synodo Tirnauia, qui animi tui sollicitudinem in custodiendo grege, in propulsandis lupis, in retinenda ueteri disciplina sic ostendit atque declarat, ut mihi quidem illam sacrosanctæ uetustatis gloriam in sæculum nostrum retulisse uidearis. Harum atque aliarum multarum rerum à te præclarè gestarum cōmemoratione equidem sic sum incēsus & inflammatus, ut incredibilis quædam in animo meo exarserit amoris magnitudo, usque adeo ut has statim literas ad te mittendas decreuerim, quæ tibi ob hanc tantam foelicitatem, & Hungariæ, immo uniuersæ Christianæ religioni ob rātum Antistitē, gratu-

F O N T I D O N I I

gratularentur : quæ testes essent locupletissimi meæ erga tuam amplitudinem uoluntatis & obseruantiaë , quæ meo nomine , tantum Ecclesiæ principem , uirtutis splendore , doctrinæ gloria , sapientiæ & integritatis fama mihi iam cognitum , reuerenter salutarent , & me iam in ære suo esse testificarentur . Quæ enim esse potest , in tantis præsertim Ecclesiæ ruinis maior amoris & obseruantiaë causa , quàm nosse te pro Christi gloria , pro patriæ charitate , incredibilem animo sollicitudinem , & immensos labores sustinere ? Quis est enim tam ferreus , qui cõmunibus miseris non commoueatur , et illos non amet & ueneretur , qui ut publicæ saluti consulerent , non modo priuata commoda , sed salutem etiam & uitam contempserunt , & huius sæculi infoelicissimi miserimam cladem ab Ecclesia Christiana , maximis suis laboribus , periculis , sanguine etiam , si opus esset , redimendam iudicauerunt ? Incidimus , Princeps clarissime , in tẽpora miserrima & in eas hæresum flammæ , quæ iam sine ingenti totius orbis ruina restingui non possint . A contentionibus ad arma uentum est : ardent bellis prouinciæ , Christianorum sanguine domus & templa cruentantur , & hæc tempora prima illa nascentis Ecclesiæ exordia & incunabula , quæ tot Martyrum sanguine maduerunt , referunt iam & imitantur . Ut quod innocenti sanguine partum est , sanguine etiã conseruetur . Omnia infensum nobis Deum & iratũ testantur . Pœnas de nobis sumere , electorum fidem experiri , bonorum patientiam exercere uult , neque enim aliam ob causam , hæreses excitari , & in populũ Christianum impunè grassari permittit . Meritò doctor gentium Apostolus Paulus , hæreses Lydium esse lapidem significauit , ad quem , cuiusque fidem , uirtutem atque constantiam , exigeret diuina sapientia . Id nunc uidemus usu uenisse , ubique Deus suorum fidem explorat . Sed illud est magnopere dolendum , quòd licet nonnulli eximia pietate

tate

tate atque constantia reperti sint , qui acerrimi religionis assertores sese magnis periculis , illius causa & morti etiam obtulerint , inter quos principem tu locum obtines ; immēsam tamen multitudinem (proh dolor) ab hostibus Ecclesiae Romanae , captiuam duci uideamus . quot enim obsecro leuissimi & inconstantes reperti sunt ? quot matris Ecclesiae signa deseruerunt ? quot perfidissimi transfugae ad aduersarios defecerunt ? quid testibus opus est ? ipsius Ecclesiae orbitas & lacrymae testantur , quod passim uideat , filios à suis complexibus abduci . Sed quid opus est me nunc lugere hanc tantam Ecclesiae cladem , quam non modo illius filii , sed ipsa iam euersa templa & lapides , lamentantur . Temporū istorum ratio effecit , ut tibi cui omnia fausta & laetissima cupimus , nihil laetum scribere possimus , sed miserum & lugubre esse oporteat genus literarum , consentaneum iis miseriis quibus affligimur . Nunc omnis spes , ad hoc sacrosanctum concilium deuoluta est , & merito , tanto enim studio summi Pontificis coactum est , tanta patrum grauissimorum , tum etiam doctissimorum Theologorum frequentia refertum : tanto animi ardore in ecclesiae salutem incumbitur , ut nisi illius cursum (quod Deus auertat) aliqua exorta tempestas impediatur , foelicē nobis exitum polliceatur . Tu uerò , Antistes clarissime , in eam unam curam , (sicuti facis) & cogitationem incumbe , ut Euangelica ueritas oppressa & labefactata , tuo beneficio in libertatem uindictetur , & sapientissima illa instituta atque salutaria , quae tuis scriptis diuinitus es complexus , omnium , & potissimum infantium animis imprimantur : ut cum illis adulescant , ut cum altas egerint radices , nullo postea uento doctrinae euellantur , neque circumferantur , ut Ecclesia illa , quae tuae fidei atque sapientiae commissa est , in pristinam puritatem & integritatem tua diligentia restituatur . Longius prouectus sum quam tuae ingentes curae patiantur , praesertim cum

F O N T I D O N I I

cum indigna sit hæc epistola , quæ præclaras tuas occupa-
 tiones, & maximis atque sanctissimis studiis consecratas
 uel temporis momentum interpellet. Sed ego quo bene-
 uolo magis animo illam exciperes , non passus sum ad
 te solam accedere , duos illi comites adhibui , quos in-
 telligo tibi futuros esse gratissimos , & qui aditum illi ad-
 tuam gratiam & beneuolentiam patefacient , duas , in-
 quam, Duditii tui elegantissimas orationes, quarum alte-
 ra, legatione functus est, tãto cum omnium plausu & tua
 gloria, in cuius ille laudibus potissimum uersabatur, ut dũ
 præclaras illas excellentesq; uirtutes tuas, in illo totius or-
 bis gentium clarissimo domicilio, in sacra, inquam, Sy-
 nodi conspectu , diuina quadam eloquentia , uoce & a-
 ctione percurrit cum admiratione & stupore totius sena-
 tus, dum præterea mala etiam & calamitates , quibus
 Hungaria nunc premitur & uexatur, exponit, Deum im-
 mortalem , quanto maximo tui amore , & illius prouin-
 ciæ misericordia, omnium pectora compleuerit: usq; adeo
 ut licet omnes te magno ornamento & utilitati , huic sa-
 cro sancto Concilio (si adesses) futurum esse , ex illius uer-
 bis & commendatione iudicarent, illud tamen omnes
 censerent , te non magis à Pãnonia quàm spiritum à cor-
 pore sine hominis interitu posse seiungi . eiusmodi ille
 uulnera Hungariæ patefecit , quæ tantum medicum nec
 pedem ab ea efferre paterentur . in altera uerò summam
 animi sui pietatem in patriam , & in cæteras Germaniæ
 prouincias indicauit , dum omnibus ingenii & eloquen-
 tiæ neruis impetrare contendit à sancta Synodo , ut per-
 ditas & profligatas nationes , si hac uia fieri posset, unius
 calicis (cuius infinita quadam cupiditate teneri uiden-
 tur,) concessione, ad Ecclesiæ gremium & unitatem reuo-
 caret. qua in re , quanto sententiarum pondere , quanto
 uerborum splendore , quàm suauis, et ad misericordiam
 procliui genere orationis usus sit, quantam inde laudem
 &

E P I S T O L A.

5

& admirationem reportauerit, ipsa, me tacente testatur oratio, qua quidem, cum eam legeris, omnium commendationem duces inferiorem. in utraque uerò sic se extulit & excelluit, ut mihi quidem & de amplitudine tua, de Hungaria uniuersa, de toto sacerdotum ordine, sic uisus fuerit benemeritus, ut non meo solùm, sed omnium iudicio, & sibi & patriæ summam gloriam attulisse uideatur. Istarum pulcherrimarum orationum præsidio, spero & hanc epistolam, & meum erga tuam amplitudinem animum non ingratum esse futurum.

Vale Princeps Ecclesiæ clarissime, gloria
atque decus Hungariæ.

Triden. xv. Calend. Sept.

M D L X I I.

B O R A T I O

EPISTOLA

& admittentes reportaverit, ipsa me faciente restituit
oratio, per quidem, cum tam legitur, omnino com-
mendationem ducit infortem, in super meo sic lo-
cutione & excellit, ut mihi quidem & de amplitudine
eius, de hincsa universis, de toto sacrorum ordine,
sic nunc non habentur, ut non excolam, sed om-

nino iudicio, de hincsa partem hincsa gloria

scilicet habentur, hincsa hincsa hincsa

omnino quibus hincsa & hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa

hincsa hincsa hincsa hincsa